

GŁOS PODHAŁA

aktualny tygodnik powiatów: gorlickiego, grybowskiego, limanowskiego, makowskiego, nowosądeckiego, nowotarskiego i żywieckiego

POD KIEROWNICTWEM KOMITETU REDAKCYJNEGO.

Adres Redakcji i Administracji:
Nowy Sącz, ul. Szwedzka 8.

Własne oddziały redakcyjne na całym Podhalu.
Redaktor naczelny przyjmuje codziennie od 5-6 popołudniu.

Godziny urzędowe Redakcji:
od 10-11 przedpoł. i od 4-6 popołudniu.

PRENUMERATA:

Miejscowa miesięcznie wraz z dostawieniem do domu: 1 zł.

Zamiejscowa: miesięcznie 1.20 zł.

Wpłacać na konto czekowe Administracji.

Konto czekowe P. K. O. Nr. 409.090.

CENY OGŁOSZEŃ:

Ogłoszenie zwykłe za 1 mm. 20 gr., w tekście 50 gr., przed tekstem 70 gr. — Kolumny ogłoszeń zwykłych składają się z trzech szpalt. — Przy miesięcznym wzgl. dłuższym ogłoszeniu znaczna zniżka.

WIELKA REDUTA MIESZCZAŃSKA

z różnemi niespodziankami

w dniu 1^{go} marca 1930 r.

Do naszych P.T. Czytelników.

Ponieważ rozpoczął się już I-szy kwartał roku, a szereg naszych Prenumeratorów zalega — mimo usilnych naszych poprzednich próśb o uregulowanie zaległości — z zapłatą, prosimy ponownie o wpłacenie zaległej, jak również bieżącej prenumeraty za I kwartał 1930 r. Chodzi o to, abyśmy mogli bez przeszkód pracować, naznaczyliśmy bowiem niewielką kwotę 1 zł. miesięcznie, jako należność za miesięczny abonament pisma, kwartalnie zaś 3 zł. Jak widać, jest to kwota minimalna, którą zaledwie pokrywa się koszt druku i papieru, administracja zaś i redakcja pracują zupełnie bezinteresownie.

Jednocześnie informujemy tych wszystkich, którzy pisemnie, czy ustnie zapytywali nas o szczegóły dotyczące składu personalnego redakcji — jak również tym, którzy wyrażali jakiegokolwiek obawy co do stanu finansowego naszej gazety i jej dalszego rozwoju, zwracamy uwagę na obszernie i wyczerpujące sprawozdanie z posiedzenia Ogólnego Komitetu Wydawniczego „Głosu Podhala”, zamieszczone w dzisiejszym numerze. Redakcja „Głosu Podhala” dzięki zmniejszeniu objętości numeru do 4-ech stron druku — oraz dzięki zainteresowaniu wzrastającemu z tygodnia na tydzień, tak wśród miejscowego społeczeństwa w N. Sączu, jak ludności naszego powiatu i powiatów sąsiednich, mając zapewnione podstawy finansowe, dążyć będzie do podniesienia poziomu Wydawnictwa i nawiązania ścisłego i serdecznego kontaktu z całym Podhalem, aby „Głos Podhala” stał się łącznikiem między osiedlami Podhala, stał się naprawdę organem regionalnym, prawdziwym orędownikiem i wyrazicielem myśli i kultury całej podhalańskiej ziemi.

Pamiętajmy jednak wszyscy o tem, że pismo nasze będzie takim, jakim go uczynimy, na jakie zasługujemy. My ze swojej strony chcemy nieść miłość do naszej ziemi rodzinnej i naszych pól, i miłość tę przenosić zapomocą naszego pisma daleko po wschodnie, zachodnie i północne granice naszego kraju. Chcemy pracować śladami naszych poprzedników na tym terenie, chcemy pracować ustawicznie i skutecznie. Ale potrzeba nam w naszych poczynaniach zachęty ze strony szerokiej sfer naszego społeczeństwa, objawiającej się w zainteresowaniu naszą pracą.

Apelujemy tedy do wszystkich naszych Czytelników i Przyjaciół, ażeby z zaufaniem zwracali się do nas we wszelkich sprawach miejscowej czy ogólnej natury, prosimy także równocześnie, aby ci, którzy mogą i mają dobre chęci, zasilali nas Swą pracą — Swymi artykułami. W ten sposób uwszechstronni się nasze pismo i łatwiej będzie mu spełniać ten naprawdę wielki, odpowiedzialny i zaszczytny obowiązek niesienia wieści o podhalańskim życiu, o regionalnej kulturze nie tylko historycznej, ale i bieżącej, kulturze pięknej w objawach i obrazach życia Podhala i Podtatrza.

Wydawnictwo „Głosu Podhala”.

Pamięci bohaterów powstania styczniowego.

W chwilach ciężkich dla całego narodu, kiedy zdawało się, że sprawiedliwość potarganą została w strzępy, do walki z ciemną stanęli ludzie, którzy gardząc zgnilizną życia, w dramacie rzeczywistym wyrzekli „być albo nie być” i, nie mogąc być, rzucili głosy swoje na pastwę losowi.

I zdrowa, miłująca swój honor i wolność część narodu polskiego, stanęła do walki, z pogardą jutra, układając w wzniosłej epepei bojów niepodległościowych nową pieśń, opiewającą losy tych, których trupy zalegały opuszczone pobojowiska i których duchy z anielskim uśmiechem ulatywały w przestworza.

To nic, że za życia nieraz rozbijali swą pierś o lodowatą obojętność ludzi, że nie szcędzono im ani zółci, ani potwarzy. — W lasach i borach, w górach Świętokrzyskich, na Podlasiu, nad granicą pruską i pod Warszawą, jak burza wpadali na armaty, szerząc popłoch wśród wrogów.

Akcja powstańczego Rządu Narodowego, doskonałą swą organizacją i rozgałęzieniem wzbudziła podziw całej Europy. Już w pracach przedpowstańczych dawała ona dowody swej żywotności i energii. Rozpościerała ona swoje wpływy w sferach mieszczaństwa i tego ubogiego ludu, który w najokropniejszych chwilach ucisku w domu lub przy warsztatach pracy śpiewał najżywoniejszą pieśń: „Jeszcze Polska nie zginęła”.

Mimo klęsk i niepowodzeń powstania, było ono **zwycięstwem ducha polskiego**. W roku 1863 istniały obok siebie dwie władze, z których jedna, obca, oparta na podstawach siły fizycznej, odartą została z całego uroku siły i blasku, druga zaś wszczępiona w sumieniu narodowym, zyskała wielką powagę i bezwarunkowe uznanie narodu, karnie się jej podporządkującego. W karności tej wyraziła się dobitnie dojrzałość i rozum tych, którzy ideały swoje przekazali potomnym.

I nie upadł naród na duchu.

W kilkadziesiąt lat później podjęli walkę

spadkobiercy tych ideałów pod wodzą Józefa Piłsudskiego — prowadzeni rozumnie i śmiało, pomimo największych trudności, głosząc światu całemu, że naród polski żyć i istnieć pragnie. Wszystkie warstwy społeczeństwa stanęły do walki. — Z pogardą śmierci, tak jak ich poprzednicy w powstaniu styczniowym, szli w bój o wolność, całość i niepodległość.

Z prochów Borelowskiego, Romanowskiego, Langiewicza, Mieleckiego, Taczanowskiego, Zaremby, Chmielińskiego, Padlewskiego, Bosaka, Czachowskiego, Brzózki i Traugutta powstałi mściciele, którzy w bojach i trudach krwawych dali dowód światu całemu, że

„Jeszcze Polska nie zginęła,
I nigdy nie zginie“.

Ant. Artymiak.

Sprawy finansowo-podatkowe samorządu miejskiego.

I.

WSTĘP;

Stosunek Państwa do miast i samorządu miejskiego w okresie dziesięciolecia Niepodległości Polski.

Problem finansowy miast tak jest ściśle związany z ogólną polityką Państwa w stosunku do Samorządu miejskiego i z ustawami odnośnie do miast wydawanymi, że zanim przejdę do właściwego tematu, pragnę chociaż ogólnie przedstawić stosunek Państwa do miast i politykę, jakiej się Państwo trzymało w ciągu tego dziesięciolecia do miast i do Samorządu miejskiego.

Ograniczę się oczywiście jedynie do Małopolski, gdyż to nas szczególnie interesuje.

Cokolwiekbyśmy powiedzieć mogli o s. p. Austrii, to musimy bezstronnie przyznać, że w tej Austrii — tak administracja, jak i skarbowość były jeżeli już nie wzorowe, to conajmniej dobre. I jeżeli Austrija tak szczęśliwie dla nas Polaków upadła, to stało się to przede wszystkim wskutek fałszywej polityki narodowościowej.

dawnictwa oraz zasady, jakimi kierować winien się Komitet redakcyjny przy wydawaniu tygodnika, wreszcie jaki program ideowy winien temu wydawnictwu przyświecać.

Odnosnie do stanu finansowego samego wydawnictwa „Głos Podhala” referent stwierdził, że przy zwiększeniu stosunkowo nieznanym ilości prenumeratorów i czytelników, gazeta może się o własnych siłach utrzymać bez oglądania się na jakiekolwiek wsparcia czy subwencje. W tym kierunku daje się zauważyć objaw pomysłny, gdyż napływać zaczynają nowe zgłoszenia prenumeraty. Niewątpliwie duże nadzieje na poprawę stanu finansowego wydawnictwa łączą się z wynikiem obrad i uchwał niniejszego zebrania, które niezawodnie sprawę dalszego rozwoju i ugruntowania pisma popchnie naprzód.

„...Co się tyczy kierunku ideowego — mówił referent — pismo nasze oparte jest — jak wiadomo — zasadniczo o ideę Marszałka Piłsudskiego. Pismo nasze winno być zasadniczo bezpartyjne, winno oświeślać i omawiać zagadnienia o charakterze lokalnym, nie pod kątem widzenia tej czy innej grupy społecznej, ale pod kątem interesów Państwa wogóle, a najszerszych warstw społecznych w szczególności. Pismo — to opinia publiczna, to sumienie społeczeństwa, — winno być w swej krytyce niezależne. Nie może tej krytyki uzależniać od tego, czy n. p. dany samorząd będzie do pisma dawał płatne ogłoszenia urzędowe, czy też nie.

Pismo nasze nie może być organem ani tego, czy innego Magistratu, ani Starostwa, ani Zarządu Powiatu, jakby to może niektórzy chcieli widzieć. Oświećlanie jednak pewnych zagadnień, czy też poczynań grup czy instytucyj na naszym terenie musi jednak być rzeczowe — poważne. Krytyka nie może zawierać elementów niepotrzebnie drażniących, nie może posługiwać się elementem ośmieszania niejednokrotnie osób zasłużonych, ale winna być poważna i na realnych podstawach oparta. Nie znaczy to z drugiej strony, ażeby pismo prowadziło politykę schlebiana komukolwiek”.

Nad powyższem sprawozdaniem rozwinęła się bardzo obszerna, poważna i szczegółowa dyskusja. W dyskusji zastanawiano się nad charakterem pisma oraz sposobami nietylko utrzymania go nadal, ale znacznego rozszerzenia pod względem nakładu i pozyskania nowych prenumeratorów i czytelników.

Zebranie to było pierwszym większym — od czasu założenia „Głosu Podhala” — zebraniem obywatelskim, na którym ustalono charakter pisma, zgłoszono postulaty tak co do doboru odpowiednich artykułów, jak również co do nawiązania kontaktu z ważniejszymi ośrodkami naszego Podhala. Uznano, iż z konieczności „Głos Podhala” musi być przynajmniej narazie głównie pismem o charakterze miejskim, poświęconem sprawom i zagadnieniom politycznym i gospodarczym osiedli miejskich całego Podhala.

Z pośród licznych przemówień, godzi się podkreślić oświadczenie Burmistrza P. Dra Sichrawy, który okazując żywe zainteresowanie dla prac nad usprawnieniem i podniesieniem poziomu wydawnictwa, przyrzekł swoje całkowite poparcie pod każdym względem — o ile tylko „Głos Podhala” pozostanie nadal przy zasadniczej linii prog-

ramu ideowego, o ile artykuły jego odznaczać się będą należytą powagą a wszelka krytyka będzie rzeczowa i rozumna.

Zebrani jednogłośnie stwierdzili następnie na wniosek Dra Sichrawy, że ideą przewodnią działalności „Głosu Podhala” jest i będzie nadal idea Marszałka Piłsudskiego — duchowego Wodza Narodu, że „Głos Podhala” bezwzględnie popierać będzie zamierzenia i politykę B. B. W. R., za którego organ się uważa. Z tego założenia wychodząc, „Głos Podhala” oświeślać będzie i omawiać nietylko zagadnienia ogólnopolskie, państwowe z dziedziny politycznej czy gospodarczej, ale wiele miejsca poświęci zagadnieniom lokalnym, postulatów szerokiej mas ludności miejskiej — zwłaszcza w dziedzinie gospodarczej. Nie znaczy to jednak, jak się niektórzy obawiają, by pismo stało się organem wyłącznie mieszczaństwa jako takiego.

Po załatwieniu szeregu drobniejszych spraw przystąpiono do wyboru Wydziału wykonawczego „Ogólnego Komitetu Wydawniczego” oraz ścisłego „Komitetu redakcyjnego”.

Do „Wydziału” wybrani zostali jednomyślnie: Ks. Prałat Jan Dąbrowski, prezes, Dr. Roman Sichrawa zastępca prezesa, prof. Jan Puchała sekretarz, Inż. Walenty Cyło skarbnik.

Do ścisłego „Komitetu redakcyjnego”, złożonego z 6-ciu osób weszli: Ks. Jan Dąbrowski, naczelny redaktor, Inż. Walenty Cyło, administrator i zastępca redaktora naczel., Prof. Jan Puchała, zast. administratora, Tadeusz Szczecina, redaktor, Prof. Jan Strzelecki, ref. sportowy, wreszcie jako szósty członek Komitetu wchodzi każdorazowy prezes lub wiceprezes Wydz. Komitetu Ogólnego.

OD WYDAWNICTWA:

„Głos Podhala” ma nadal zapewnioną współpracę wszystkich osób, które bezinteresownie i ideowo dotychczas pracowały, zasilając go swoimi artykułami, czy też wspomagając finansowo.”

Podhale jako grupa regionalna bierze udział w Międzynarodowej Wystawie Komunikacji i Turystyki w Poznaniu.

Z inicjatywy Magistratu m. Nowego Sącza oraz Starosty powiatowego Dra Łacha, odbyła się dnia 21. stycznia br. konferencja delegatów miast i miasteczek oraz uzdrowisk z powiatów nowosądeckiego i nowotarskiego, celem zdecydowania czy i w jakich rozmiarach Podhale weźmie udział w dziale turystyki na międzynarodowej wystawie w Poznaniu. Zebraniu przewodniczył Starosta Dr. Łach. — Zebranie po dłuższej wyczerpującej dyskusji, uznało się za regionalny Komitet Wystawowy, na czele którego stanął Starosta Dr. Łach.

Wyłoniono następnie Komitet Wykonawczy, w skład którego prócz przewodniczącego weszli; Dr. Roman Sichrawa, Burmistrz m. Nowego Sącza. Antoni Brudziana, Inż. Liberat Krasucki, Inż. Walenty Cyło, arch. Edmund Sawnor, prof. Feliks Rapf, prof. Romuald Reguła. Komitet wykonawczy ma prawo kooptacji.

W ciągu tygodnia Komitet Wykonawczy ma opracować plan, na czem będzie polegał udział Podhala w wystawie turystycznej, jakie mają być rozmiary stoiska i projekt tegoż, jaki ma być udział poszczególnych

miejsowości, wreszcie plan sfinansowania tej imprezy. Plan ten będzie przedmiotem obrad pełnego Komitetu w dniu 28. stycznia.

Przyjęto jako zasadę dotyczącą prac Komitetu wystawowego, iż materiał, z którym wystąpi Podhale na tegorocznej wystawie turystycznej, winien być tak opracowany i przygotowany, ażeby na przyszłość mógł być trwale użyty dla celów propagandy turystycznej całego Podhala.

Trudno w to uwierzyć!

Na posiedzeniu Rady Miejskiej w Chełmnie miało miejsce bardzo charakterystyczne zajście. Radni, należący do B. B. W. R. postawili wniosek umieszczenia na sali posiedzeń portretów P. Prezydenta Rzplitej Ignacego Mościckiego, Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, oraz dawnego polskiego burmistrza Chełmna ś. p. Otomara Kreffta. Wniosek ten uzasadniał radny Matuszak, wyrażając zdziwienie, że po 10-ciu latach istnienia Państwa Polskiego burmistrz Zawadzki nie uznał za stosowne dotychczas tego uczynić. — Radni endecji sprzeciwili się wnioskowi temu. Wówczas klub radnych B. B. W. R. ujawnił, że do dziś dnia w sali posiedzeń wisi na honorowym miejscu obraz wielkości 70 x na 60 cm. w czarnej ramie, przedstawiający gabinet pracy króla pruskiego Fryderyka Wilhelma III. w Berlinie z odpowiednim napisem w języku niemieckim. Po dłuższej dyskusji, w której między inn. radni endecji umotywowali swój sprzeciw tem, że Marszałek Piłsudski „w niczem się dla miasta Chełmna i Pomorza nie zasłużył”, zaś radni B. B. W. R. złożyli zapytanie, czem się zasłużył dla Pomorza król pruski — większością głosów uchwalono natychmiast zawiesić portrety P. Prezydenta Mościckiego i P. Marszałka Piłsudskiego.

KRONIKA.

OSOBISTE.

Dowódcą 1. Pułku Strz. Podhal. w Nowym Sączu mianowany został Ppłk. dypl. Kazimierz Janicki z Warszawy.

Ślub. W Poznaniu, dnia 9 stycznia b. r. odbył się ślub p. Adama Chwaliboga, właściciela folwarku Żalubince, z p. Zofją Rodziewiczówną, córką właściciela majątku w Poznańskiem.

Zjazd delegatów Kół T. S. L. okręgu nowosądeckiego odbył się dnia 19 b. m. Z powodu braku miejsca sprawozdanie z obrad podamy w nast. numerze.

Dnia 18 b. m. odbył się tradycyjny oplatek w Kole T. S. L. przy licznych udziałach Członków i zaproszonych Gości. Uroczystość zaszczycili swą obecnością Starosta WP. Dr. Łach, Przew. Ks. prałat Mazur i WP. prezes Sądu Bukowski. Przybyli także p. prezesowa Parylewiczowa, major p. Frankowski, radca Magistratu p. Kózka, dyr. p. Adamczyk, p. inżynierowie Włodarscy i p. Filarówie. — Uroczystość łamania się oplatkiem rozpoczął wiceprezes Markiewicz, dziękując Gościom za przybycie i składając wszystkim życzenia. WP. Starosta Dr. Łach podniósł zaśługi T. S. L. w dobie przedwojennej i wskazał, na zadania i cele obecne, życząc instytucji ich realizacji. Przemawiali jeszcze PP. prez. Sądu Bukowski oraz prof. Sliwa. — Wśród miłego nastroju i przy śpiewie kolend, spędzono kilka godzin.

Dobrze, pięknie i prawdziwie.

Na marginesie Wieczorku młodzieży szkół średnich w dniu 14-go stycznia 1930 roku.

Twierdzę, że najpiękniejszą pracą, jest praca młodości. Najpiękniejszą przez energję włożoną w usiłowanie, przez rozmach, przez entuzjazm i przez samo piękno w poczynaniu młodości zawarte.

Młódzież ma to do siebie, że czasem lubi szaleństwa. Serdeczne, szlachetne szaleństwa. — Szaleństwa, które zachwycają, entuzjazmują i ponoszą. Bo młodość jest jak szlachetnej krwi rumak na nieobjętej przestrzeni życia. Ale koniecznie młodość „górną i chmurną” szczęśliwa swym istnieniem, mocna w powziętych, szlachetnych zamiarach, bujna wzlątywaniem nad poziomy, śladami Mickiewiczowskiej świętej „Ody”, która wyznaniem wiary młodości stać się powinna. Młodość wiele potrafi. Jest w stanie wydechem śpiewających radość życia piersi, roztrzaskać chmury zasłaniające słońce, potrafi na mocnych linach wielkich zamiarów, wspiąć się na Gewont sławy, jest mocna ból zamienić w pogodę ducha i myśli jasnej już potem i widocznej sercem i wzrokiem, jak mleczna droga nocą a w dzień, jak wschód słońca...

Serdeczne, szlachetne szaleństwo, o którym już wspomniałem, zrobiła młodość w N. Sączu. Młodość, której na imię: redakcja dwutygodnika młodzieży „Lot”, piąty kurs seminarjum nauczycielskiego żeńskiego i ósma klasa gimnazjum I-o. Piękna, wielka młodość, Młodość tańcząca polone-

za w osiem par, mówiąca o sobie w mocnym, krótkim wstępem słowie, marząca dźwiękami skrzypiec, pijanych sobą i tą właśnie młodością, pianem fletu mówiąca o nocnej ciszy a potem o świcie dobrotliwym, o którym śpiewa Janek prośbą nieśmiało o coś, czego sam określić nie potrafi, a co istnieje może na dzień jego duszy prostej i mądrej. Młodość zawarta w polnej piosnce Zosi, której wtórują akordy fortepjanu, wygrywane genialną duszą Liszta i nieśmiertelnym sercem Chopina, który ciągle myślał o tem, że już Mu nie jest tak, jak niegdyś w pięknych dniach.

A potem młodość ta ożywiła się mazurem, rozszalała krakowiakiem. Posypały się z przepelnionej widowni oklaski szczerze i serdeczne; nie ręce — to serca klaskały, serca tętniące radością i otuchą. że to młodość jest taka mocna, taka piękna, taka wielka. Wzlatująca wysoko nad poziomy od jazzbandów, kawiarni, kabaretów a szumiąca jak bór w słońcu wiosennym tchem całym, sercem mocnym i duszą zdrową. — Młodości takiej cześć!

Najszczerze uznanie należy się wykonawcom tego dobrego wieczorku. Uznanie w parze z zachętą do dalszej pracy, umiłowanej pracy, która kontynuowana, da z pewnością najlepsze wyniki. Dzisiaj nagrodą dla wykonawców będzie najlepszą, własne zadowolenie i uznanie za rzetelny, młody wysiłek. Ale jeszcze coś więcej znajduje się w istocie tego wieczorku młodych. Oto wieczorek ten ukazał kilka niezapręczonych talentów, które przy dalszej pracy rozwiną się owoce nie z pożytkiem dla siebie i bliźnich a nawet, nawet może i... sławy. Nie jest to chęć schlebiana, ale uwaga dobra i też młoda, taka młoda jak Wy,

kótrzyście taki piękny wieczorek zaimprovizowali.

Wspomniałem o sławie. Taką piękną i świętą rzeczą jest sława. Każdego ona może być udziałem. Trzeba jeno chcieć i umieć chcieć.

Wszyscy cieszymy się niepomiernie pracą młodzieży, szczególnie gdy ta praca jest owocna w piękno, gdy zamiary nie wypaczają się, — ale kroczą drogą określoną i pewną. Cieszymy się dlatego, iż taka praca daje rękojmię wysokiej wartości moralnej, umysłowej i duchowej pracujących, tembardziej, gdy tymi pracującymi są młodzi. Wy młodzi w naszym mieście, kulturalnej stoliby Podhala, która winna stać się ośrodkiem pracy, górzystej naszej ziemi, a jednym z wielkich ogniw życia całej Ojczyzny, pracujcie dalej tak samo i lepiej jeszcze. Niech Wasze serca pokochają piękno i wielkość, duszom pozwólcie nasycić się szczęściem Was samych i drugich, myśli zaś Wasze niechaj lecą tam, gdzie Was „Lot” prowadzi, w lot na wyżyny, farysowy lot, ale rzeczywisty i żywy, mocny Waszą mocą, żywy Waszym życiem, radosny Waszą radością. Bo tak jest dobrze, pięknie i prawdziwie.

Wykonawcami powyższego koncertu młodzieży byli: Solo skrzypcowe: Bochenek Edmund, przy fortepianie Dudziński Witold. Solo fletowe: Potoczek Stanisław, przy fortepianie Bukowski Jędrzej. Solo śpiew: Rysiówna Wanda, przy fortepianie Jankiewiczówna Stanisława. Solo wiolonczelowe: p. Nowak Marjan (orkiestra 1 p. s. p.), przy fortepianie Jankiewiczówna Stanisława.

Tadeusz Szczecina.

